

תכתוב לינלי

החופשית - לטובת מולדתנו המשותפת. לכן עמדנו, במשך 20 שנה, במרכז המאבק למען ביטול המישל הצבאי בישראל, נגד החוקים להפקעת אדמות, למען ביטול חוקי-החירום למיניהם.

לכן תבענו במשך 20 שנה כי ערביי ישראל יהיו שותפים מלאים במדינה - לא רק שותפים במוביל המים וברשת החשמל, לא רק שותפים במנגנון המדינה, אלא גם שותפים ברוח, בנפש, בגורל המדינה.

לא שיינו את דעתנו - לא לפני המלחמה, לא בזמן המלחמה, לא אחרי המלחמה. אנחנו משוכנעים כי הדברים נכונים כיום יותר מאשר אי פעם.

לפני ארבע שנים נתנו לנו ערביי יש-ראל קולות רבים - אחוז שהיה גדול פי שניים מאחוז קולותינו בציבור היהודי, שמחנו על כך, התגאינו בכך.

נאומנו הראשון בכנסת היה מוקדש להם. הוקענו בו את ההסכם שהושג אז בין כל המפלגות, לכינון מוסדות הכנסת - הסכם שלא הותיר אף תפקיד חשוב אחד לחברי-כנסת ערבי.

כמה פעמים מאז הטיחו יריבינו בכנסת בפני את הקריאה: "סוכן הערבים!"

והנה, בשיחתנו האחרונה, טענת כי מאז המלחמה אנחנו הונחנו אתכם, ערביי ישראל.

תהילה נדהמת. עד שהבינותי למה אתה מתכוון.

נכון, בשנתיים אלה הקדשנו את עיקר מא-צינו הדלים - את עיקר המקום המעט שיש לנו בעתון, את עיקר הזמן המעט שעמד לרשותנו בכנסת - למלחמה על השלום בין ישראל ו-פלסטין.

נכון, דיברנו על שכס ורמאללה יותר מאשר על נצרת וטייבה. על פיצוץ בתים בעזה יותר מאשר על הגבלות-תנועה בכפרי-אסיף.

האם אתה, עלי, חושב שהיה זה חטא?

ידענו כי לא נאסף קולות בשכם, בחברון, בחאן-יוניס, אין שם בוחרים. יתכן שמאמצינו אלה עלו לנו בהרבה קולות בנתניה וברמלה, מבלי להוסיף לנו אף קול אחד.

פעלנו כך, כי מצפוננו ציוה זאת עלינו. יהיה זה צחוק-הגורל אם בגלל זה נפסיד קולות גם בכפרי-קאסם ובמראר.

אולי "הזנחנו" אתכם. אבל לא הזנחנו, אף ליום אחד, אף לשעה אחת, את עניין השלום, את עניין הצדק, את עניין השוויון.

אחריות גדולה מאוד רובצת עליך, עלי, עליך ועל חבריך.

האחריות לגורל ערביי ישראל. גם המערך וגם ר"ק"ח מרחיקות את השלום. הדרכים שונות מאד. אבל התוצאה שווה. המערך זקוק לר"ק"ח, ור"ק"ח זקוק למערך.

העדר השלום עלול בארבע השנים הקרובות להמיט אסון על ערביי ישראל. אתה יודע זאת. במעגל-השטן של טרור וטרור-נגדי, חבלה ותגמול, יהיו הם תמיד הקורבנות הרא-שונים.

אבל ערביי ישראל יכולים למלא תפקיד אחר. הם יכולים להוות את הגשר בין ישראל ופלס-טין - כשם שפלסטין צריכה להוות את הגשר בין ישראל והעולם הערבי.

הנה התפקיד. האם אתה מוכן למלא אותו? **האם אתה מוכן לתת לנו יד, כדי להגשים במשותף את המשימה שתחוסך דם ודמעות, יללות הורים שכולים וככי תינוקות, זעקות פצועים ויבבת אלמנות - בשני העמים?**

אין אסון גדול יותר מן הייאוש. הייאוש מן השלום. הייאוש מן העתיד.

ואין ברכה גדולה יותר מן התקווה - התק-ווה המולידה פעולה.

תן לנו את ידך, עלי!

אותם ואת הדרישות על כל הציבור היהודי הטוב. הם גרמו לכך שבועלי הרצון הטוב אטמו אוזניהם גם בפני הדרישות הנכונות.

הם אמרו שישראל תקפה את העולם הערבי ביוני 1967, בלי שום הצדקה, על פי פקודה אמריקאית. והרי אתה, שחית או בארץ, וזכר כמוני שאין בכך שמץ של אמת, שהיתה זאת מלחמת-מגן מוצדקת וצודקת. זוהי האמת ההיסטורית - גם אם אנשי-הסיפוח היהודיים מכאן, ואנשי ר"ק"ח משם, מנסים כיום להכניס תוכן אחר למלחמה זו.

אנשי ר"ק"ח בכנסת חזרו כמו תוכים על מאמרי-ההשמצה של פראבדה, ועל סיסמות-הכזב של התעמולה הסובייטית. לא היתה להם ברירה. כי ר"ק"ח כולה אינה אלא סוכנות סובייטית. היא משרתת את מוסקבה - לטוב ולרע. לא את השלום, לא את ההבנה בין יהודים וערבים, אלא את האינטרסים של השליטים בקרמלין, מסטאלין ועד קוסיגין.

לכן הרחיקה ר"ק"ח מעניין השלום את מאות אלפי האנשים הטובים בישראל, המואסים כי עלילות הסובייטיות ובשקרים של ר"ק"ח. בכך תרמה לתרומה להארכת המלחמה שאתה, עלי, הוא אחד מקורבנותיה.

ההסתה היומיומית של ר"ק"ח נגד שוחרי-השלום בישראל, ואני בתוכם - את מי היא משרתת? מהי הכוונה המסתתרת מאחורי מאמרי אל-איתוח, בהם מתואר אדם כמוני כמחחרר-מלחמה וכמסיף לשפיכת דם ערבי?

האם אין המוונה הברורה היא לשרוף את הגשרים האחרונים מעל לתהום הרובצת בין שני העמים - תהום שערביי ישראל עלולים להידרדר לתוכה?

אם כן, מהי הדרך הנכונה?

אני מואמין בלב שלם שהדרך הנכונה היא זו שאנו הולכים בה.

היא לא התחילה אתמול. היא לא התחילה לפני ארבע שנים, כאשר ביקשנו ממך בפעם הראשונה להצביע בעדנו. היא התחילה כבר לפני 20 שנה, כאשר יצא השבועון העולם הזה למסעו הגדול.

וזהי דרך האמונה. לא רק אמונה מופשטת בשלום. אלא אמונה המושתתת באפשרות של שותפות היסטורית בין ישראל והתנועה הלאומית הערבית.

האמונה ששיחרור פלסטין אינה צריכה לבוא על השבון ישראל, ושבתחון ישראל אינו צריך לבוא על השבון פלסטין עצמאית.

אתה הייב להחליט בעד מי להצביע - כמו כל אזרח אחר בישראל.

אולם מצבך ומצב חבריך, ערביי ישראל, קשה לאין ערוך מזה של שאר האזרחים.

הסברת לי זאת בשיתחנו האחרונה. אמרת: "אנחנו נטחנים בין שתי אבני-היריחים - איומי מפלגת השלטון מצד אחד, ואיומי ר"ק"ח מצד שני."

הבינותי את כוונת דבריך. אתם מאמינים שאם תתמכו בכוח שאינו רצוי לשלטון, הוא עלול להתנקם בכס. ואם תתמכו בכוח-שלום הנאמן למדינה, יאשימו אתכם תועמלני ר"ק"ח כבוגדים בעניין הערבי, וירמזו לכם שיומכם יבוא.

טרור מכאן וטרור מכאן. ועל כן הגטייה הטבעית: לבחור בעד אחד מזנבות השל-טון; או להצטרף לר"ק"ח; או לעמוד מן הצד ולשטוק. אני רוצה לשכנע אותך ואת חבריך שיש ללכת בדרך אחרת, קשה יותר.

לא להיכנע למפלגת-השלטון, המניפה את דגל הסיפוח והמקיימת מישטר של אי-שוויון במדינה ואף בתוכה עצמה, ולא להתפתות להס-תה הלאומנית העקרה של אמיל חביבי וחבריו.

למה לא ללכת בדרך הראשונה? על כך יש לי רק תשובה אחת:

מפני שאין זו דרך הכבוד, דרך ה-גאווה, דרכו של גבר זקוף-קומה.

אני יודע היטב עד כמה מצבך קשה. אתה ערבי. כאשר מתנהלת בארץ פעולה של חבלנים ערביים, אתה סובל ממנה אוטומטית - תהיה דעתך האישית על החבלנים כאשר תהיה. מורידים אותך יום-יום מאוטובוסים וממו-ניות. משפילים אותך לעיני הנוסעים האחרים. מעיפים מבט בפרצופך ותובעים ממך להודות.

אתה חרד ממה שעלול לקרות לך. בעירי הי-הודית, אם חלילה תפוצץ פצצה של אל-פתח בהיותך בסביבה. אתה חושש - בצדק או שלא בצדק - כי חרב המעצר המינהלי, ללא דין, מונחת על צוורו של כל ערבי הפותח את פיו.

כל זה נכון. אולם יהיה זה אסון היסטורי אם בגלל זה יידום קולם של ערביי ישראל, דווקא בהגע שהוא צריך להישמע בארץ ובמרחב כולו.

אם משהו יכול להרים קול של שלום, אם משהו יכול לגשר בין פלסטין וישראל - הרי זה אתה, עלי, אתה וחבריך.

העם הערבי זקוק לך. ישראל זקו-קה לך. ואם דרוש לשם כך אומץ-לב מוסרי וגופני - אתה, עלי, הייב למצוא אומץ זה בלבך.

יה זה אסון ממש, שבארבע השנים האחרונות - שנות-גורל ליחסי ישראל-ערב - ישבו בכנסת אר-בעה ערביים חרשים-אילמים. הם היו סוכנים קטנים ועלובים של מפלגת-השלטון. הם לא יכלו להרים קול ערבי אותנטי. החמישי - איש מ"פ"ם - נדם אף הוא.

הם לא יכלו למלא שום תפקיד בעימות הגדול בין ישראל ופלסטין, שהחל ביום השביעי של המלחמה.

ואם אתה, עלי, הצבעת בעדם - הרי אתה שותף באחריות לאסון זה.

מדינת ישראל אינה זקוקה לקוויזלנינגים. סוכני מפלגת-העבודה זקוקים להם. סוכני מ"פ"ם זקוקים להם. אך לא הם המדינה.

המדינה זה אנחנו. אתה, אני, כל הרבים הרוצים בשלום. כל קול ערבי הניתן למפלגה הדוגלת בסיפוח, המתכחשת לזכויות העם הפלסטיני - אינו רק יריקה בפני הכבוד הערבי, וזהי גם סטירת-לחי לשלום. כל קול ערבי הניתן למפלגת דין, למפלגה כמו גח"ל, המרכז החופשי והמפד"ל, הוא בויזן לעם הערבי, וממילא בויזן לשלום.

כי לא יקום שלום ללא כבוד הדדי.

לזוואי ויבולתי לומר ששני חברי-הכנסת הערביים של ר"ק"ח מילאו תפקיד חיובי ביותר.

אבל אין זו אמת. נכון, הם דרשו צדק לערביי ישראל, כמונו. הם מיחו נגד המעצרים המינהליים, כמונו. הם התנגדו לסיפוח, כמונו.

אולם הם עירבבו את הדרישות הצודקות

עם דרישות שונות. הם שיתפו את הדרוש עם הדרוש. הם שיתפו את הדרוש עם הדרוש. הם שיתפו את הדרוש עם הדרוש.